

« Тільки тоді лише стає місто героєм, коли героєм став солдат»

Підготувала:
Учениця 4 – М класу
Одеської гімназії 8
Кравець Катерина

І. ОДЕЩИНА В ОГНІ

День 22 червня 1941 року назавжди увійшов в історію як початок Великої Вітчизняної війни радянського народу проти фашистської Німеччини та сателітів. На велетенському просторі від Чорного до Баренцового морів на світанку цього трагічного дня розгорнулися жорстокі прикордонні бої.

Придунайським землям тодішньої Ізмаїльської області судилося одним із перших прийняти на себе удар фашистських загарбників.

Ворог обрушив шквал артилерійського вогню на прикордонні застави та оборонні об'єкти, в гирло Дунаю скинув магнітні міни.

- В середині липня 24 ворожі дивізії і 15 бригад розпочали наступ проти 18-ої, 9-ої армій і Приморської групи радянських військ. Моряки Дунайської флотилії разом з воїнами 14-го стрілецького корпусу не тільки відбили атаки ворога, а й, просунувшись на його територію, захопили 720 полонених, 8 гармат, 30 кулеметів

Після місяця кровопролитних боїв 22 липня 1941 року ворожі війська захопили Ізмаїл, а вже 23 липня окупували Татарбунари та Арциз. 25 липня противник, захопивши Білгород-Дністровський, вийшов на правий берег Дністровського лиману.

На початку серпня виникла безпосередня загроза Одесі. Фашистське командування зосередило на південній ділянці фронту 18 дивізій, планувало провести заплановану операцію

Стан на Одеському напрямку в період між 30 липня та 12 серпня 1941 року

блискавично, зухвало
призначивши на 10 серпня
парад своїх військ в Одесі.
Цей строк диктатору
Румунії Антонечку
довелось потім багато
разів переносити на більш
пізній.

2. ПОЧАТОК ОБОРОНИ МІСТА

Події на Південному фронті набирали загрозливого характеру. На початку липня ворожі війська форсували річку Прут і швидко просувалися до Кишинєва, а на початку серпня розгонулися бої на Одеському напрямі.

5 серпня 1941 року Ставка
Головнокомандування наказала
командуванню Південно-західного
напрямку: “Одесу не здавати,
обороняти до останньої
можливості, залучаючи до справи
Чорноморський флот”. Цей день
вважається початком 73-денної
героїчної оборони Одеси.

Для захоплення Одеси німецько-румунські загарбники зосередили 4-у румунську армію, чисельність якої в ході боїв була доведена до 300 тис. чоловік. Ворог мав перевагу в людському складі в шість, а в озброєнні — в п'ять разів.

Оборону Одеси здійснювала
Окрема Приморська армія
(командуючий генерал-лейтенант
П. Софронов, а з 5-го жовтня —
генерал-майор І.Ю. Петров),
Одеська військово-морська база
(командир— контр-адмірал Г.В.
Жуков)

Г.В. Жуков

П.С. Октябрський

і значна частина головних сил Чорноморського флоту, яким командував віце-адмірал П.С. Октябрський. На будівництво оборонних споруд вийшло близько 100 тисяч чоловік. До частин, що обороняли Одесу влилося близько 30 тисяч ополченців.

11-12 серпня наші війська відбили 9 великих атак противника, знищили 4 тисячі його солдатів, 14 танків, 7 літаків. Полк морської піхоти під командуванням полковника Я.І. Осипова в одному з боїв розгромив ворожу частину і знищив 500 солдатів та офіцерів. По всьому фронту гриміла слава артилеристів майора М.В. Богданова, льотчиків майора Л.Л. Шестакова.

М.В.

16 серпня фашистські війська перейшли в новий наступ. Але радянські війська стояли насмерть. Ворожі дивізії втратили понад 50% живої сили та бойової техніки.

Л.М. Павличенко

В цих боях славою вкрили свої прапори частини Приморської армії та Військово-Морського флоту. Гордістю захисників Одеси стали піхотинці Я.Г. Брус і В.П. Симонок, артилеристи В.І.Барковський і М.В. Знов'єв, льотчики С.О. Куниця і В.О. Сірогодський, кулеметники Н.А. Онілова і Й. Теміров, снайпер Л.М. Павличенко, командири бойових кораблів В.М. Ярошенко, Г.П. Негода та багато інших героїв.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ

В середині серпня для кращого оперативного керування бойовими операціями фронт під Одесою було розділено на три сектори: Східний,

Західний та Південний. 19 серпня 1941 року за наказом Ставки Головнокомандування було створено Одеський оборонний район (ООР). Командуючим ООР був призначений командир Одеської військово-морської бази контр-адмірал Г.В. Жуков,

його заступником по
сухопутній частині—
командуючий Приморською
армією генерал-лейтенант Г.
П. Сафронов, членами
Військової ради— дивізійний
комісар Ф.Н. Воронін,

Г.П. Сафронов

I.I. Азаров

бригадний комісар I.I. Азаров і перший секретар Одеського обкому партії А.Г. Колибанов. Військовій раді, створеній при ООР, підпорядковувались всі сили та засоби, всі громадські організації міста.

4. ТРУДОВИЙ ПОДВИГ ОДЕСИТІВ

Дуже серйозною була проблема забезпечення зброєю у військах, що захищали Одесу. Від перших днів війни багато підприємств міста взялися за ремонт й виготовлення військової техніки.

Вже 11 серпня колектив заводу ім. Січневого повстання передав захисникам міста перший бронепоїзд. Другий бронепоїзд було побудовано на Одеському Судноремонтному заводі No 1.

Не вистачало бронетанкової техніки. Але і тут одесити сказали своє вагоме слово. На заводі ім. Січневого повстання виникла ідея обшити броньованими листами гусеничний трактор та озброїти його кулеметами. Ідею було підхоплено на заводі ім. Жовтневої революції, де з початку вересня 1941 року почалося

серійне виробництво одеських “танків”. Схильні за будь-яких часів до гумору одесити за загрозливий вигляд прозвали їх “На испуг” - “НИ”. І дійсно, ворог дуже лякався невідомої йому техніки, особливо за страшенне гуркотіння цього танку з-за тремтіння під час руху обшивки бронелистами.

Свій внесок в оборону зробили також середні та дрібні підприємства, артілі. З перших днів оборони дійовим заходом у боротьбі з танками ворога стали пляшки з вогнезапалювальною рідиною, так званий “коктейль Молотова”. Вчені Одеського університету винайшли оригінальний спосіб виготовлення ампул з самоzapалювальною речовиною.

Всього влітку—восені 1941 року на потреби фронту та оборони Одеси працювали 23 підприємства міста. В умовах облоги вони випустили 134 види воєнної продукції, в тому числі: 5 бронепоездів, 55 танкерів “НИ”, 1262 міномети, 965 вогнеметів, більше як 310 тис. гранат, понад 246 тис. мін та інше.

5. ЗАВЕРШЕННЯ ОБОРОНИ ОДЕСИ

Через великі втрати противник послабив свій тиск на місто. Війська оборонного району були сповнені рішучості продовжувати оборону і в зимових умовах. Працювали

школи, електростанції,
трамваї, лікарні, культурно-
освітні установи.
Командування ООР
планувало нову наступальну
операцію на південно-
західному напрямку Одеської
оборони.

Операцію було призначено на 2 жовтня 1941 року. Але наступ групи німецьких армій “Південь”, що розпочався в цей час під Харковом та в Донбасі, реальна загроза прориву ворога у Крим, все це змінило плани вищого радянського командування по відношенню до одеського плацдарму.

Мотивуючи неможливістю одночасного забезпечення оборони Одеси та Криму, Військова Рада Чорно-морського флоту звертається до Ставки з пропозицією використати увесь потенціал ООР для оборони Криму. 30 вересня 1941 року Ставка ВГК віддає наказ про евакуацію військ, що захищали Одесу.

2 жовтня в Південному секторі ООР війська 25 Чапаєвської дивізії та 2-ї кавалерійської дивізії перейшли в наступ і відкинули ворожі війська на 4 км від міста. У той же час з 1 по 16 жовтня 1941 року здійснювалася евакуація морем обладнання, озброєння та військ до Криму.

Так були евакуйовані 86 тисяч бійців і командирів Приморської армії та Військово-морської бази, 15 тисяч чоловік цивільного населення, 19 тисяч тонн боєприпасів, 24 танки, 16 бронемашин, 9725 тонн найціннішого обладнання одеських заводів та порту.

На Кримську дільницю радянсько-німецького фронту було перекинуто 5 дивізій загартованих у боях під Одесою. Це значною мірою обумовило стійку 250-денну оборону Севастополя.

6. ГЕРОЇ ОБОРОНИ ОДЕСИ

73 героїчних дні продовжувалася оборона Одеси. Радянські воїни утримували на підступах до міста значні сили ворога та нанесли йому відчутних втрат. Більш 160 тисяч ворожих солдат і офіцерів було вбито, поранено. Наші війська захопили і знищили багато бойової техніки противника.

Медаль «За оборону Одеси», встановлена 22 грудня 1942 р.

В. О. Сірогодський

Л. Л. Шестаков

Герой Радянського Союзу,
майор М. В. Богданов.
1941 р.

Ю. Б. Рикачов

О. Т. Череватенко

Герой Советского Союза
капитан А. К. Кондрашин

В грудні 1942 року Президія Верховної Ради СРСР затвердила медаль “За оборону Одеси”, якою були нагороджені всі учасники оборони міста. Одеса увійшла в славу родину містгероїв. Це горде ім’я вона отримала за бойові та трудові подвиги її захисників.